

NAUČNÁ STEZKA | VYSTĚHOVANÉ HRADIŠTKO

POVÁLEČNÁ OBNOVA OBCE

ŽIVELNÝ NÁVRAT OBYVATEL

Ihned po odchodu německých vojáků se místní obyvatelé začali vracet do svých domovů, přestože úřady návrat zakazovaly, a to z bezpečnostních důvodů. Na území cvičiště se stále ukrývaly ozbrojené skupiny německých vojáků, na polích i v lesích byla nevybuchlá munice, objekty mohly být zaminované. 19. května 1945 vydal prezident republiky dekret, který zrušil platnost majetkově-právních jednání z doby okupace. Rychlý návrat obyvatel však nebyl příliš žádoucí. Domy původních majitelů dosud obývali čeští dělníci, kteří nebyli vystěhovaní, oblast cvičiště obsadila Rudá armáda, která zabavovala německý majetek jako válečnou kořist, a navíc se zde nacházelo 18 000 německých zajatců. Ani české úřady nebyly jednoznačně rozhodnuté, zda podpoří návrat obyvatel, nebo využijí vystěhovanou oblast k jiným účelům. Touze lidí vrátit se domů a začít zde znovu hospodařit se však nedalo nijak zabránit.

SČÍTÁNÍ VÁLEČNÝCH ŠKOD

Hradištko patřilo mezi nejméně poničené obce. Díky tomu, že zde sídlila ženijní škola, budovali tu okupanti nové silnice, vodovod i kanalizaci, rozšiřovali elektrifikaci. Náves přetnula dlážděná silnice vedoucí ke koncentráku, které ustoupila zvonička. Hospodářské budovy zámku byly přestavěny na kasárna. Rozsah škod se týkal hlavně zbouraných chlévů, stodol, kolen a zasypaných studní. Zcela zničeno bylo sedm domů, přes třicet objektů bylo poškozeno. Mnozí pamětníci dodnes vzpomínají na to, že bezprostředně po odchodu Němců našli své domy v pořádku. Sovětská armáda však území považovala za německé a podle toho se zde chovala. Obsadila vojenské objekty a v lesích si stavěla zemljanky, k čemuž používala okna a dveře ze soukromých objektů. Když se místní začali postupně vracet, byly jejich domy v horším stavu než bezprostředně po skončení války.

HROZBA DALŠÍHO VYSTĚHOVÁNÍ

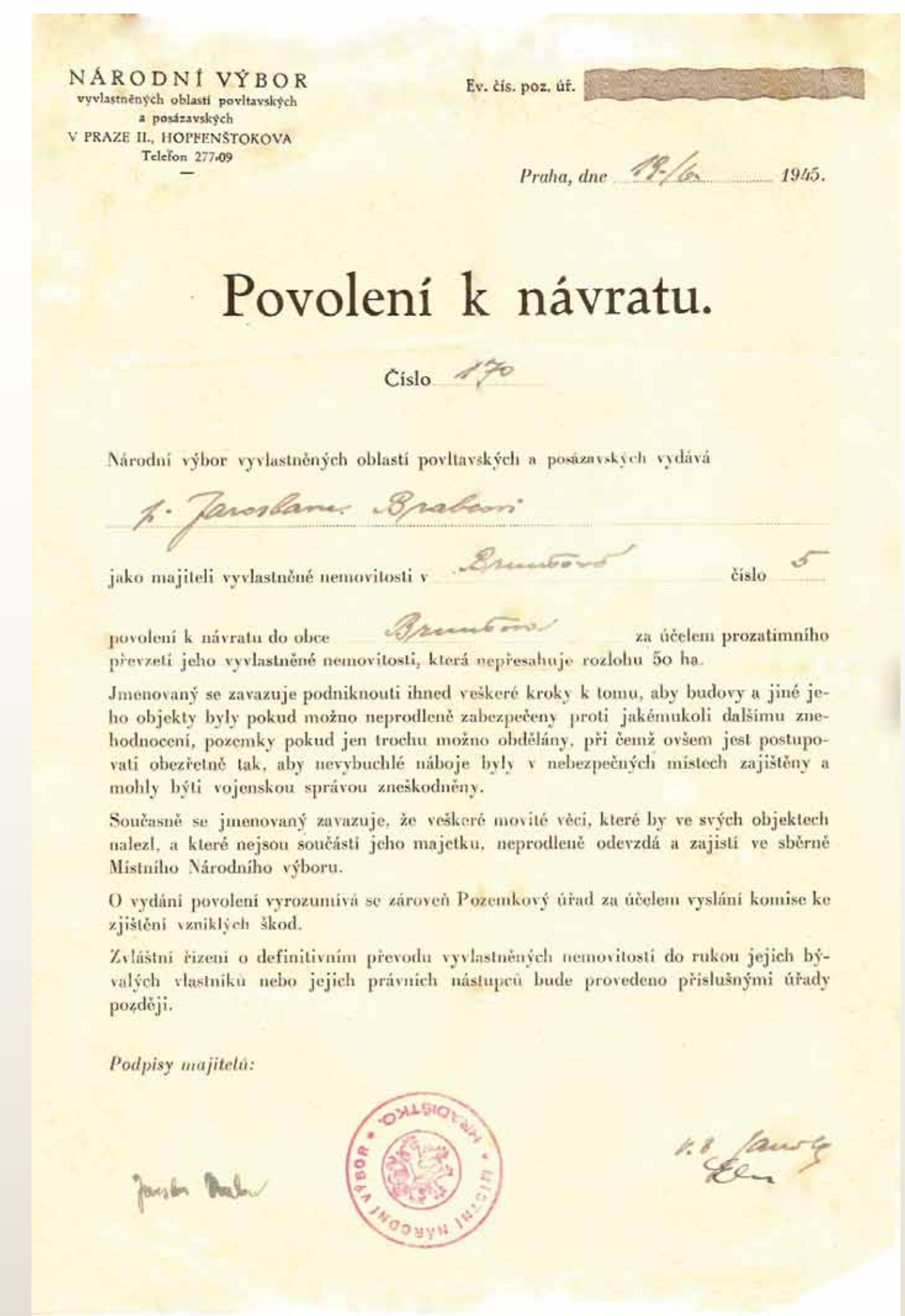
V druhé polovině května území převzala Svobodova armáda, kterou brzy vystřídala československá posádka. Ta se ubytovala v budově zámku a přilehlých vojenských ubikacích a začala likvidovat nástrahy nevybuchlé munice v domech i na polích. S opravami stavení a zahazováním zákopů pomáhali němečtí zajatci a čeští kolaboranti. Život se pomalu začal vracet do předválečných kolejí. V září 1945 provedl Zemský národní výbor v Praze prohlídku bývalého cvičiště a konstatoval, že část soukromých objektů už je znovu obydlena původními majiteli, ale že by oblast byla vhodná k využití pro rekreaci mládeže. Proti uskutečnění směrného plánu, který počítal s vystěhováním Brunšova a odstraněním mnoha domů kvůli zřízení rekreačního centra, protestovali občané naší obce ještě v květnu 1947. Místní obyvatelé se už znovu vystěhovat nenechali.

▲ Most Dr. Edvarda Beneše po třech letech znovu spojil oba břehy Vltavy. Nad brunšovskými chalupami jsou znatelné základy po dřevěných ubikacích.

▲ Dne 22. srpna 1945 se v Hradištku konala slavnost Šťastného návratu. Lidé se shromáždili před budovou důstojnického domu, který za války sloužil jako jídelna a kasino pro důstojníky. Radost z konce války dokazuje i uspořádání 27 plesů a tanečních zábav v průběhu roku 1946. (Foto: Josef Kokešl)

▲ Povolení k návratu vydané dne 19. června 1945 vyzývalo mimo jiné k obdělání půdy i k velké obezřetnosti při nalezení nevybuchlé munice.

EDUCATIONAL TRAIL | FORCEFULLY EVACUATED HRADIŠTKO

THE MUNICIPALITY’S POST WAR RENEWAL

SPONTANEOUS RETURN OF THE INHABITANTS

The locals started to return to their homes immediately after the departure of the German soldiers, even though the authorities had prohibited it for safety reasons. Armed groups of German soldiers were still hiding on the training ground, and contaminated with unexploded ordnance in the fields as well as the forests, and the buildings could have been mined. On 19 May 1945, the President of the Republic issued a decree which abolished the validity of certain property-related acts from the period of occupation. But the rapid return of the inhabitants was not overly desirable. The houses of the original owners were still occupied by Czech blue-collar workers who had yet to be moved out, the training ground area had been occupied by the Russian Army, which was busy confiscating German property as war booty, in addition to which 18,000 German POWs were still detained in this area. And the Czechoslovak authorities were also not clear on whether to support the return of the inhabitants or to use the forcefully evacuated area for other purposes. But peoples' desire to return to their homes and start tending to their land and running their businesses could not be prevented in any way.

TOTALLING UP THE WAR DAMAGE

Hradištko was one of the least damaged municipalities. On account of the fact that Hradištko was home to the engineer corps school, the occupiers constructed new roads, water and sewage piping, and also extended the municipality's electrification network. The damage pertained mainly to demolished stables, barns, sheds and filled-in wells. Seven houses were completely

SENTIER EDUCATIF | HRADIŠTKO DEPEUPLE

LE RETABLISSEMENT DE LA COMMUNE APRES LA GUERRE

LE RETOUR SPONTANÉ DES HABITANTS

Tout de suite après le départ des soldats allemands, les habitants commencèrent à revenir dans leurs villages, malgré l’interdiction des autorités, pour des raisons de sécurité. Sur le territoire du champ de manœuvres se cachaient toujours des groupes de soldats allemands armés, sur les champs et dans les forêts il y eut toujours des munitions non explosées, des immeubles pouvaient être minés. Le 19 mai 1945, le Président de la République publia son décret annulant tous les actes juridiques de propriété du temps de l'occupation. Un retour trop rapide des habitants ne fut pas souhaitable. Les immeubles des propriétaires d'origine furent toujours habités par les ouvriers tchèques non évacués, le champ de manœuvres occupé par l'Armée rouge qui confisqua la propriété allemande comme butin de guerre et en plus, il y eut toujours 18 000 prisonniers de guerre allemands. Même les autorités tchèques ne furent pas définitivement décidées à soutenir le retour des habitants ou à valoriser la région autrement. Toutefois, il fut impossible d'empêcher le désir des gens de revenir et de reprendre leurs fermes.

LA TOTALISATION DES DOMMAGES DE GUERRE

Hradištko fut une des communes les moins détruites. Grâce à la présence de l'école du génie, les nazis construisirent de nouvelles routes, la conduite d'eau, la canalisation et élargirent l'électrification. Les dommages subis concernèrent surtout des étables, greniers et remises démolis et des puits ensevelis. Sept maisons furent détruites complètement et plus de trente immeubles

LEHRPFAD | AUSGESIDELTE HRADIŠTKO

NACHKRIEGSWIEDERAUFBAU DER GEMEINDE

SPONTANER RÜCKKEHR DER BEVÖLKERUNG

Unmittelbar nach dem Abzug der deutschen Soldaten kehrten hiesige Bewohner in die eigenen Häuser zurück, obwohl der Rückkehr behördlich verboten wurde, dies aus Sicherheitsgründen. Auf dem gesamten Gelände des Übungsplatzes versteckten sich immer noch bewaffnete Gruppen deutscher Soldaten, in Feldern und Wäldern befand sich nicht explodierte Munition, Objekte konnten vermint sein. Am 19. Mai 1945 wurde vom Präsidenten der Republik ein Dekret erlassen, wodurch die Gültigkeit der innerhalb der Besatzung erfolgten eigentumsrechtlichen Handlungen aufgehoben wurde. Eine schnelle Rückkehr der Bevölkerung war jedoch nicht besonders erwünscht. Häuser ursprünglicher Eigentümer waren von tschechischen Arbeitern bewohnt, die nicht ausgezogen sind, das Gelände des Übungsplatzes wurde von der Roten Armee besetzt, die das deutsche Eigentum als Kriegsbeute beschlagnahm, zudem befanden sich hier 18 000 deutsche Gefangene. Noch nicht einmal die tschechischen Behörden haben eindeutig entschlossen, ob die Rückkehr der Bevölkerung unterstützt wird oder ob dieses ausgesiedelte Gebiet zu anderen Zwecken genutzt wird. Die Sehnsucht der Menschen, in ihre Heime zurückzukehren und diese wieder zu bewirtschaften, konnte jedoch nicht gedämpft werden.

BERECHNUNG DER KRIEGSSCHÄDEN

Hradištko gehörte zu den am wenigsten beschädigten Gemeinden. Dank dessen, dass hier die Pionierschule angesiedelt war, bauten die Besatzer neue Straßen, Wasserleitung und Kanalisation, erweiterten die Elektrifizierung. Von Schäden wurden hauptsächlich abgerissene Viehställe, Schuppen und verschüttete Brunnen. Es waren sieben Häuser völlig vernichtet, über

НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНАЯ ТРОПИНКА | ВЫСЕЛЕННЫЙ ГОРОД ГРАДИШТКО

ПОСЛЕВОЕННОЕ ОБНОВЛЕНИЕ ГОРОДА

СТИХИЙНОЕ ВОЗВРАЩЕНИЕ ЖИТЕЛЕЙ ГОРОДА

Сразу же после ухода немецких войск местные жители начали возвращаться в свои дома, несмотря на то, что городские власти запрещали возврат именно по причинам наличия опасности. На территории военного учебного плаца все еще укрывались вооруженные группы немецких солдат, на полях и в лесах имелись невзорванные боеприпасы, и объекты могли быть заминированы. 19-го мая 1945 года Президент республики издал декрет, который отменил действие имущественно-правовых договоренностей периода оккупации. Быстрое возвращение населения города, однако, было не слишком желательно. В домах первоначальных владельцев до сих пор проживали чешские рабочие, которые не были эвакуированы, территорию военного учебного плаца заняла Красная армия, которая конфисковала немецкое имущество в качестве военных трофеев, и, кроме того, здесь находилось 18 000 немецких военнопленных. Даже чешские органы власти не были однозначно уверены в том, нужно ли поддержать возвращение населения города, или нужно использовать выселенную область для других целей. Однако страстному желанию людей возвратиться в свои дома и начать здесь снова вести хозяйство никак не удалось помешать.

ПОДСЧЕТ НАНЕСЕННЫХ ВОЙНОЙ УБЫТКОВ

Город Градиштко относился к наименее разрушенным городам. По той причине, что здесь находилась инженерно-саперная школа, оккупанты строили новые шоссе, сооружали водопроводные и канализационные сети, и расширяли электрификацию. Объем нанесенного ущерба касался, главным образом, разрушенных хлевов, амбаров, сараев и засыпанных колодцев. В целом было уничтожено семь домов, свыше тридцати

destroyed and over thirty buildings were damaged. To this day, many old timers remember that they found their homes in good order immediately after the departure of the Germans. However, the Soviet Army considered this area to be German territory and behaved accordingly. It occupied military buildings and forests to build underground shelters, using the windows and doors of private buildings to do so. When the local gradually began to return home, they found their houses in worse conditions than they had been immediately after the war.

THREAT OF FURTHER FORCED EVACUATION

In the second half of May, the territory was taken over by Svoboda's army, and was soon relieved by the Czechoslovak Army. It set up camp in the chateau and adjoining army barracks and began to dispose of unexploded ordnance traps in houses and in the fields. German prisoners and Czech collaborators assisted in repairing buildings and filling in trenches. Life slowly began to return to the way it had been before the war. In September 1945 the Provincial National Committee in Prague inspected the former training ground and stated that some private properties are once again inhabited by their original owners, but that it would be suitable that the area be used for youth recreational purposes. The citizens of our municipality protested against the execution of the master plan, which called for the eviction of Brunšov residents and the demolition of many houses to make room for the establishment of a recreational centre in May 1947. The locals did not allow themselves to be moved out of their homes again.

endommagés. Bien des témoins se souviennent qu’immédiatementaprès le départ des Allemands, ils trouvèrent leurs maisons relativement intactes. Mais l’armée soviétique prit ce territoire pour un territoire allemand et se comporta comme sur un terrain conquis. Elle occupa les immeubles militaires et construisit des huttes de terre dans les forêts en se servant des fenêtres et des portes des immeubles privés. Ainsi, après leur retour définitif, les habitants trouvèrent leurs maisons dans un état beaucoup plus dévasté que tout de suite après la fin de la guerre.

LA MENACE D'UNE NOUVELLE ÉVACUATION

Dans la seconde moitié du mois de mai 1945, c'est l'armée du général Svoboda qui reprit le territoire, bientôt suivie par la garnison tchèque. La garnison s'hébergea au château et dans les baraques militaires à ses environs et se mit à liquider les munitions non explosées dans les maisons et sur les champs. Les prisonniers allemands et les collabos tchèques aidèrent à réparer les maisons. La vie commença à retomber dans l'ornière d'avant-guerre. En septembre 1945, le Comité national de Bohême effectua une visite de contrôle de l'ancien champ de manœuvres en constatant que les maisons privées étaient déjà partiellement habitées par leurs propriétaires d'avant-guerre, et recommanda d'exploiter la région pour les vacances des jeunes. Encore en mai 1947, les citoyens de notre commune protestèrent contre la réalisation de ce plan d'aménagement territorial qui prévoyait l'évacuation de Brunšov et la démolition de beaucoup de maisons au profit d'un centre de vacances. Les habitants refusèrent de supporter une deuxième évacuation de manière décisive.

dreißig Objekte beschädigt. Manche erinnern sich daran, dass sie ihre Häuser unmittelbar nach dem Abzug von Deutschen in Ordnung fanden. Die sowjetische Armee hielt dieses Gebiet für deutsches und demnach verhielt sie sich hier. Militär Objekte wurden besetzt und in Wäldern Wohnhöhlen gebaut, wozu Fenster und Türen von Privatobjekten genutzt wurden. Als die hiesigen Bewohner wieder zurückkamen, befanden sich ihre Häuser in einem schlechteren Zustand als unmittelbar nach dem Kriegsende.

GEFAHR EINER WEITEREN AUSSIEDLUNG

In der zweiten Maihälfte wurde das Gebiet durch Svoboda-Armee übernommen, die sehr bald von der tschechoslowakischen Armee abgelöst wurde. Die Soldaten fanden Unterbringung im Schlossgebäude und anliegenden Ubikationen. Sie fingen mit der Liquidierung der nicht explodierten Munition in Häusern und Feldern an. Mit Reparaturarbeiten an Häusern und Zuschüttung von Gräbern halfen deutsche Gefangene und tschechische Kollaboranten. Das Leben kehrte langsam in die Vorkriegsbahnen ein. Im September 1945 führte der Zemský národní výbor (deutsch Landes-Nationalausschuss) eine Überprüfung des ehemaligen Übungsplatzes durch und stellte fest, dass ein Teil von Privatobjekten durch die ursprünglichen Eigentümern wieder bewohnt ist, aber dass das Gelände zur Erholung von Jugendlichen geeignet wäre. Gegen die Umsetzung dieses Vorhabens, das mit der Aussiedlung von Brunšov (deutsch Brunschau) und mit dem Abriss vieler Häuser wegen Errichtung eines neuen Erholungszentrums gerechnet hatte, protestierten die Bürger aus unserer Gemeinde noch im Mai 1947. Die hiesigen Bewohner ließen sich nicht wieder aussiedeln.

объектов было повреждено. Многие современники до сих пор вспоминают, что после ухода немцев они нашли свои дома в хорошем состоянии. Советская армия, однако, считала эту территорию немецкой, и в соответствии с этим, здесь себя и вела. Занимала военные объекты, а в лесах строила землянки, для которых использовала окна и двери из частных объектов. Когда местное население начало постепенно возвращаться, то находило свои дома в гораздо худшем состоянии, чем непосредственно после окончания войны.

УГРОЗА СЛЕДУЮЩЕГО ВЫСЕЛЕНИЯ

Во второй половине мая территорию заняла армия Людвика Свободы, которую быстро заменила чехословацкая армия. Она разместилась в здании замка и в прилегающих военных общежитиях, и начала ликвидировать ловушки, которые представляли собой неразорвавшиеся боеприпасы в домах и на полях. Немецкие военнопленные и чешские коллаборационисты помогали ремонтировать постройки и закапывать траншеи. Жизнь понемногу начала возвращаться в предвоенную колею. В сентябре 1945 года Краевой национальный совет в Праге провел осмотр бывшего военного учебного плаца, и констатировал, что некоторая часть частных объектов уже снова заселена их первоначальными владельцами, но что эту область можно использовать для целей рекреации молодежи. Против осуществления директивного плана, который предполагал выселение жителей Бруншова и уничтожение многих домов для создания рекреационного центра, граждане нашего города протестовали еще в мае 1947 года. Местные жители теперь уже не позволили себя снова выселить.